

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЯК МЕТОДИЧНИЙ ЗАСІБ

Справжнє мистецтво має невичерпні можливості для формування людської особистості як в інтелектуальному, естетичному, морально-етичному, так і в психоемоційному її складниках. Чи не в найбільшій мірі це стосується мистецтва музичного, яке спільно з образотворчим мистецтвом і літературою складає потужну духовну триаду впливу на становлення людини як одухотвореної особи, здатної до пізнання і творчості. Сучасні комунікативні мистецькі форми (кіно, телебачення, соціальні мережі) за своєю суттю є лише доповненням до віковичної триади духовної культури людства. Тому наш молодий науковець Мар'яна Томашівська цілком обґрунтовано спрямувала свій дисертаційний науковий пошук саме у царину музичного мистецтва, обравши тему «Формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами українського народного музичного мистецтва». Робота була виконана в нашій академії. Її науковим керівником виступив доктор педагогічних наук, завідувач кафедри мистецьких дисциплін і методики їх викладання, професор Олександр Дем'янчук.

Успішний захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради у Житомирському державному університеті ім. Івана Франка. Нашому дисертантові опонували доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов Житомирського національного агроекономічного університету, професор Катерина Климова і кандидат педагогічних наук, доцент кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка, доцент Вікторія Ірклієнко. Лейтмотив дисертаційного дослідження – необхідність удосконалення професійної підготовки педагогічних мистецьких кадрів через наповнення її національним змістом і посилення культурологічної спрямованості навчання молоді на основі збереження і засвоєння духовно-історичних цінностей українського на-

роду, що вимагає використання у фаховій музичній підготовці національного мистецького фонду.

Дисертант наголошує, що актуальність проблематики обумовлена комплексом суперечностей: між світовими тенденціями розвитку національного соціокультурного простору та станом, характером і змістом освітньої системи в Україні; між потребою у кваліфікованих фахівцях мистецького профілю та недостатньою увагою до модернізації їх підготовки; між ціннісно-культурним потенціалом українського народу і масовими стереотипами глобально технологізованої культури; між невичерпними можливостями і неперехідним значенням багатовікових надбань народної творчості у становленні молоді особистості та реальним станом морально-естетичної свідомості, духовно-культурної практики сучасної молоді; між необхідністю оновлення змісту та вдосконалення сучасної музичної освіти і недостатнім рівнем вирішення цієї проблеми в нинішній педагогічній теорії та практиці.

Актуальність та особливості проблематики вплинули на визначення мети дисертаційного дослідження: теоретичне обґрунтування й експериментальна перевірка ефективності моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами українського народного мистецтва. Для цього необхідно було визначити теоретичні підходи до проблеми дослідження, з'ясувати зміст і структуру, критерії та рівні професійної компетентності вчителя музики, окреслити місце і роль народного музичного мистецтва у підготовці педагогів-музикознавців і спроектувати й експериментально перевірити ефективність моделі формування такої компетентності. Тому об'єктом дослідження стала професійна підготовка вчителя музики, а предметом – структурно-функціональна модель формування його професійної компетентності засобами українського народного музичного мистецтва.

Дослідно-експериментальна робота за тематикою дисертації проведена на базі нашої академії, Рівненського державного гуманітарного університету, факультету мистецтв Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Дисертант досліджувала навчальну діяльність 296 студентів спеціальності «Музичне мистецтво» та 594 учнів загальноосвітніх шкіл, а також науково-педагогічну роботу 19 викладачів музичних дисциплін ВЗО та навчально-виховну роботу 36 вчителів музики ЗОШ. Результати дисертаційного дослідження склали основу оновлення та корекції змісту навчальних дисциплін «Методика музичного виховання», «Українознавство», «Українська народна музична творчість» і можуть використовуватись у наукових розвідках музикознавчого профілю, у практиці професійної підготовки та підвищення кваліфікації учителів мистецьких дисциплін і працівників освіти і культури.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше обґрунтовано проблему, конкретизовано зміст, форми, засоби і методи, розроблено структурно-функціональну модель, визначено критерії, показники та рівні процесу формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами українського народного мистецтва. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки, Житомирського державного університету ім. Івана Франка, нашої академії, закладу загальної середньої освіти «Гімназія № 6» м.Кременця, Отицького ЗЗСО № 6 Жидачівського району на Львівщині. Апробація результатів дисертаційної роботи здійснена шляхом їх презентації на 5 міжнародних, 2 всеукраїнських і 3 міжвузівських науково-практичних конференціях і семінарах. Основні положення дисертації висвітлені у 21 публікації, у 3 фахових наукових виданнях України, у 2 зарубіжних наукових виданнях, у 3 збірниках наукових праць, у 9 збірниках матеріалів наукових конференцій та в інших виданнях. У роботі використано 275 літературних джерел, 7 з яких – іноземними мовами. До основного тексту додається 32 таблиці та 6 рисунків. Здійснений теоретичний аналіз і власний досвід дозволили дисертан-

ВІТАЄМО!

Атестаційна комісія
Міністерства освіти і науки України
присвоїла вчене звання «Доцент»

КУЧЕР Тетяна Василівна
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Успішно захистила дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата наук

ТОМАШІВСЬКА
Мар'яна Мирославівна
кандидат педагогічних наук

ту актуалізувати проблему формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами народного мистецтва і на цій основі представити авторську модель досліджуваного процесу. Наступні наукові пошуки науковець бачить у дослідженні проблеми організації додаткової неформальної освіти вчителів музики, методики й особливостей інноваційного вдосконалення професійного навчання музики та у вивченні особистих мотивів і цілей професійної підготовки студентів спеціальності «Музичне мистецтво».

ГРАЙ, СОПІЛКО, ГРАЙ...

Ніхто не здивується і навіть не заперечить, що останнім часом у нашому навчальному закладі сопілкарське мистецтво асоціюється із творчістю ансамблю сопілкарів «Дивограй», яким керує молодий музикознавець Мар'яна Томашівська. Без цього оригінального музичного колективу практично не обходиться жодне концертне дійство. Нещодавно керівник ансамблю успішно захистила дисертаційне дослідження із проблем

культури як важливої і невід'ємної складової культури духовної, а навчання гри на сопілці має розпочинатися із зацікавленості самим музичним інструментом, який надає широкі технічні та музичні можливості. Проста за конструкцією, невелика за об'ємом і вагою, з мінімальною силою вдихання повітря, сопілка дозволяє оволодіти технікою гри не тільки студентів, а й навіть школярів молодших класів. Вона може використовуватись педагогами і на заняттях з музики: її тембр нагадує людський голос, тому з її допомогою можна контролювати точність інтонацій співу, вивчати складні елементи окремої справи чи музичного твору в цілому. Наголошується, що під час навчання гри на сопілці юний музикант розвиває звуковисотний слух, музичну пам'ять, емоційність, набуває навиків ансамблевої гри, вчиться шанувати національний музичний інструмент і народну музичну творчість, розуміти музику й оцінювати її.

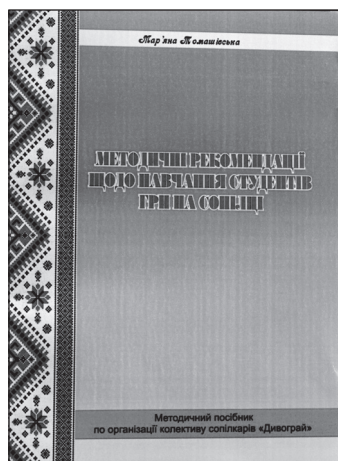
Різні типи сопілок (прима, альт, тенор, бас) дають змогу створювати інструментальні ансамблі сопілкарів, оригінальне колоритне звучання яких нагадує специфічне звучання хору. Сопілка прекрасно звучить в ансамблі з іншими народними інструментами та розширює його художньо-виразальні можливості. Українська хроматична сопілка є академічним інструментом, що широко використовується у професійних народних оркестрах України. Завдяки своїй побудові вона забезпечує дві робочі октави діапазону, приємне звучання, прекрасну кантилену, технічні можливості швидких темпів. На ній чудово звучать і лірика, і мажор, і мінор. Вона дозволяє соль-

но й ансамблеве виконання музичного матеріалу, участь у концертах, чим посилює інтерес до вивчення музичної культури, бажання оволодіти тайнами виконавської майстерності.

Автор посібника поставила за мету сприяння розширенню виконавських можливостей сопілкової гри в ансамблі, народних оркестрах, капелах, створенню теоретико-методичного фундаменту, на якому формувалась би школа гри на сопілці, а в загальному – зрости б інструменталісти-виконавці гри на цьому чудовому українському народному інструменті. Посібник складається із теоретичної і методичної частин. Перша включає в себе короткі відомості про інструмент та його будову, постановку сопілкаря, основні правила гри, звуковидобування, аплікатуру, дихання, методику видобування натуральних і альтерованих звуків та відповідні п'єси. Особлива увага приділена будові хроматичної сопілки та вивченню її аплікатури, догляду за сопілкою, окремо йдеться про виховання ансамблевого виконання.

У запропонованому репертуарі використано більше 30 творів українських і зарубіжних композиторів для ансамблю сопілкарів, серед яких знамениті «Вийшли в поле косарі», «Гандзя», «Коліскова», «Веснянка», «Коломийка», а з класики – танець з опери «Запорожець за Дунаєм» та інші.

Без перебільшення можемо сказати, що цей посібник – гімн сопілці, праматері сучасних духових інструментів. Її емоційна сила оспівується в народних і авторських піснях. Як інструмент сопілка була відома єгиптянам, грекам, римлянам, іншим стародавнім народам. Немає у світі нації, яка не мала б музичного інструмента, подібного до сопілки за будовою та звучанням. В Україні вона займає одне із провідних місць у духовій групі народних інструментів та ефективно служить сучасному музичному мистецтву, сприяє естетичному вихованню молоді.

дання нашої академії, професор Б.І.Яремко та кандидат мистецтвознавства, голова циклової комісії викладачів диригування Луцького педагогічного коледжу І.В.Регуліч.

Автор посібника виходить із того, що вчитель має розвивати в учня тонке відчуття музики, формувати ціннісно-орієнтаційне ставлення до музичного мистецтва, допомагати бачити в музиці джерело людських почуттів і переживань та стимул до активної творчої діяльності. Фахівець-музикознавець вважає: мета музичного виховання полягає у формуванні у молоді людини музичної

(За матеріалами наукової частини академії)